

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Обсяг: 5 кредитів ЄКТС

Семестр: III; Курс: другий

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Криловець Микола Григорович
Контакти	E-mail: km50@ukr.net , тел.: (063) 591 36 77
Робоче місце	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи (ауд. 236 навчального корпусу №2)
Години консультацій	Понеділок: 13:30 – 14:50

Опис курсу

Курс розроблений для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня. Основна увага буде приділятися як розгляду сутності методики викладання економічної та соціальної географії у вищій школі, так і формуванню практичних навичок проведення лекцій, лабораторних і практичних занять.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання економічної та соціальної географії у вищій школі» є формування у здобувачів системи теоретичних знань із питань змісту суспільно-географічної освіти в закладах вищої освіти; опанування основними принципами, методами, методичними прийомами та формами викладання суспільно-географічних дисциплін у сучасній вищій школі; здійснення професійної діяльності у процесі підготовки та проведення теоретичних і практичних занять.

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Економічна та соціальна географія» сприяє досягненню здобувачами програмних результатів навчання:

ПРН03. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми наук про Землю й дотичних до них географічних наук (економічна та соціальна географія), кваліфіковано оприлюднювати, в тому числі іноземною мовою, результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях та наукових заходах.

ПРН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про Землю, економічної та соціальної географії, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.

ПРН10. Організовувати й здійснювати освітній процес у сфері наук про Землю, в географії, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти та викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.

Згідно зі структурно-логічною схемою освітньо-наукової програми дисципліна

вивчається після курсу «Сучасні напрямки розвитку економічної та соціальної географії» паралельно з дисципліною «Методологія та методи наукових досліджень в економічній та соціальній географії».

Мета навчання

Після успішного вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання економічної та соціальної географії у вищій школі» у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня мають бути сформовані такі **компетентності**:

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК04. Здатність усно й письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів за напрямом дослідження.

СК05. Здатність дотримуватися етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

СК08. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК09. Здатність демонструвати глибокі знання й розуміння сучасних трендів розвитку економічної та соціальної географії, використовувати їх для визначення та обґрунтування перспективних міждисциплінарних напрямків наукових досліджень у сфері географії та суміжних наук.

Форми і методи навчання

Курс викладається у формі лекцій (20 год.), лабораторних (10 год.) та практичних занять (20 год.), організації самостійної роботи студентів у бібліотеках та комп'ютерних мережах (100 год.).

Методи навчання: лекції, практичні та лабораторні заняття; спостереження; бесіда; дискусія, робота з спеціальною літературою, складання схем, таблиць, графіків, діаграм, робота з статистичними матеріалами, самостійна робота.

Навчання відбуватиметься в тому числі і на платформі Moodle/ Уніком-НДУ, тому здобувачам потрібно зареєструватися в освітній мережі університету та підписатися на курс.

Організація навчання

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Цілі й завдання навчання у вищій школі. Зміст дисциплін суспільно-географічного блоку у вищій школі	2
2	Навчально-нормативні документи, які регламентують організацію освітнього процесу у вищій школі	2
3	Методи навчання економіко-та соціально-географічних дисциплін у вищій школі	2
4	Методичні основи підготовки та проведення лекційних занять	2
5	Методика проведення семінарських і практичних занять у вищій школі	2
6	Методика проведення лабораторних занять у вищій школі	2
7	Методика проведення польових практик та екскурсій у вищій школі	2
8	Організація керівництва та контролю навчальної роботи студентів	2

9	Науково-дослідна робота студентів у вищій школі	2
10	Особливості організації освітнього процесу із суспільно-географічних дисциплін за дистанційною формою навчання. Сервіси, технології та платформи дистанційного навчання економічної та соціальної географії у вищій школі	2
Разом		20

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зміст географічної освіти в закладах вищої. Система стандартів освітніх програм суспільно-географічного циклу	2
2	Нормативні документи, що визначають зміст освіти: навчальні плани, навчальні й робочі програми, силабуси	2
3	Аналіз змісту навчальних програм основних суспільно-географічних дисциплін, що вивчаються у вищій школі	2
4	Використання спеціального програмного забезпечення при вивченні суспільно-географічних дисциплін у вищій школі	2
5	Особливості використання інноваційних технологій в освітньому процесі в закладах вищої освіти. Дистанційне навчання	2
Разом		10

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічні основи організації освітнього процесу в закладах вищої освіти	2
2	Реформування системи освіти в Україні	2
3	Методичні основи проведення навчальних занять із суспільно-географічних дисциплін у вищій школі	2
4	Методика підготовки й проведення лекцій із суспільно-географічних дисциплін	2
5	Особливості проведення семінарських занять при вивченні економічної та соціальної географії у вищій школі	4
6	Методика підготовки та проведення практичних і лабораторних занять у вищій школі при вивченні суспільно-географічних дисциплін	4
7	Організація контролю та оцінювання знань із суспільно-географічних дисциплін	2
8	Специфіка організації освітнього процесу із суспільно-географічних дисциплін за дистанційною формою навчання	2
Разом		20

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Моделі глобальної освіти. Причини введення ступеневої системи	14

	освіти в Україні. Ступені освіти	
2	Законодавча база системи освіти в Україні	14
3	Болонський процес як механізм інтеграції систем вищої освіти. Цілі й завдання Болонської декларації, організація навчального процесу відповідно до цієї декларації	12
4	Принципи дидактики вищої школи. Організаційні форми навчання у закладах вищої освіти	14
5	Форми навчання у вищій школі та їхня класифікація	12
6	Роль і місце комп'ютерних технологій в навчальній і науковій діяльності	12
7	Особливості та принципи дистанційного навчання	12
8	Організація контролю та спілкування в дистанційному навчанні	10
Разом		100

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Результат навчання, що оцінюється
23	Виконання практичних і лабораторних завдань із розділу I «Вступ. Зміст суспільно-географічної освіти у вищій школі» • методологічні основи освітнього процесу в закладах вищої освіти • шляхи реформування системи вищої освіти в Україні • аналіз навчально-нормативних документів, які регламентують освітній процес у аналіз змісту закладах вищої освіти • зміст географічної освіти в ЗВО. Система стандартів у географічних науках і в науках про науки про Землю • аналіз змісту навчальних програм основних суспільно-географічних дисциплін вищої школи максимум 3 бали за виконання завдань лабораторних і 3,5 бали за виконання завдань практичних робіт
5	Підсумкова контрольна робота із розділу I «Вступ. Зміст суспільно-географічної освіти у вищій школі» • підсумкова контрольна робота (максимум 5 балів за одну контрольну роботу)
27	Виконання практичних завдань із розділу II «Методи та форми навчання економічної та соціальної географії у вищій школі. Контроль навчальних досягнень здобувачів» • методи навчання суспільно-географічних дисциплін та їхня класифікація • аналіз методів викладання, учіння та мотивації • форми навчання: лекції, семінари • форми навчання: практичні та лабораторні роботи • керівництво самостійною на науково-дослідницькою роботою здобувачів • особливості проведення навчальних (польових) практик та екскурсій • особливості організації навчання із суспільно-географічних дисциплін за дистанційною формою

	• використання сервісів, технологій, платформ і спеціального програмного забезпечення при організації освітнього процесу за дистанційною формою максимум 3 бали за виконання завдань двох лабораторних і 3,5 бали за виконання шести завдань практичних робіт
5	Підсумкова контрольна робота із розділу II «Методи та форми навчання економічної та соціальної географії у вищій школі. Контроль навчальних досягнень здобувачів»: • підсумкова контрольна робота за розділ II (максимум 5 балів за одну підсумкову контрольну роботу)
10	Виконання індивідуальної роботи за обраною здобувачем темою (максимум 10 балів за виконання індивідуального завдання)
30	Екзамен

100 Разом

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача та перейти до безпечного місця.

Відвідування та участь у практичних заняттях з курсу є обов'язковими (за винятком здобувачів індивідуальної форми навчання). Відвідування здобувачами лекцій і практичних занять реєструється викладачем. Варіант відпрацювання пропущених занять також узгоджується з викладачем. Дозвіл на пропуск занять з поважних причин здобувач може отримати, подавши необхідну заяву у відділ аспірантури та докторантури.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Для студентів індивідуальної форми навчання необхідно на початку семестру узгодити з викладачем графік індивідуальної роботи та консультацій.

Крайня межа здачі практичної роботи – тиждень до офіційної дати іспиту, а контрольної роботи – в день написання.

Перескладання питань практичних занять можливе лише один раз на тиждні, який передує екзамену, тільки за умови отримання негативної оцінки, якщо здобувач не міг з'явитися на заняття у зв'язку з хворобою чи у зв'язку з іншою поважною причиною, що має бути підтверджено відповідним документом (довідка з лікувального закладу, заява про причину та строк відсутності на заняттях тощо).

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи здобувача повідомить його про своє рішення.

Перескладання екзамену відбувається за графіком, визначеним відділом аспірантури та докторантури.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен

ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність»

(http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozenia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності за чинними нормативними документами.

Мобільні пристрої на заняттях використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Поведінка здобувачів освіти визначається правилами техніки безпеки та загальноприйнятими нормами поведінки, які визначаються відповідно «Правилами внутрішнього розпорядку» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf), «Положенням про організацію освітнього процесу» (<http://surl.li/rscl0>) та «Етичним кодексом» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodeks.pdf) ЗВО.

Вітається активність здобувача із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

Література для вивчення дисципліни

Базова:

1. Кайдалова Л. Г., Науменко Н. В. Методика викладання у вищій школі: метод. рекомендації до практичних занять для здобувачів вищої освіти. Х. : НФаУ, 2021. 46 с.
2. Криловець М.Г. Практикум з методики навчання географії: навчально-методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2022. 138 с.
3. Лебедик Л.В., Стрельников В.Ю., Стрельников М.В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава: АСМІ, 2020. 303 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream>.
4. Малихін О.В., Павленко І.Г., Лаврентьева О.О., Матукова Г.І. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2020. 262 с.
5. Методика викладання географії у вищій школі. Навчальний посібник / Уклад. О.В. Браславська, Л.М. Запорожець. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 186 с.
6. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: підручник. Київ: Картографія, 2012. 512 с.

Додаткова:

1. Касіяник І.П., Мисько В.З. Методика навчання географії (теоретичний аспект). Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2017. 214 с.
2. Криловець М.Г., Назаренко Т.Г. Елементи виховної роботи на уроках географії: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 162 с.
3. Салімон В. Сугестопедичні підходи у викладанні географії. Географія. 2010. № 15-16.

С. 56-60.

4. Самойленко В. М. Географічні інформаційні системи та технології: підручник. Київ: Ніка-Центр, 2010. 448 с.
5. Самойленко В. М. та ін. Дидактика географії. Київ: Пед. думка. 2014. 586 с.
6. Холошин І. В. Педагогічна геоінформатика. Ч.1. Кривий Ріг: Видавець ФО-П Чернявський Д.О., 2013. 224 с.
7. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид., доп. К.: Академвидав, 2010. 456 с. (Серія «Альма-матер»).

Періодичні видання:

1. Географія та економіка в школах України
2. Вища освіта України
3. Вища школа
4. Проблеми безперервної географічної освіти і картографії
5. Український географічний журнал
6. Український педагогічний журнал

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18_23.
2. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mon.gov.ua/
4. Збірник наукових праць «Інформаційні технології в освіті». URL: <http://ite.kspu.edu>
5. Педагогічні науки // <http://ps.kspu.edu/index.php/ps/>
6. Національна доктрина розвитку освіти в Україні: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=825538/
7. «Science Ukraine»: відкриття світу науки. URL: <http://www.biology.ua/>
8. Сервіси та платформи для дистанційного навчання
https://tech.24tv.ua/navchannya-vdoma-spisok-program-platform-dlya-distantniynogo-navchannya_n1416110